

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

VIII. De iis qui humanis legibus obligantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

De iis qui legibus humanis obligantur.

RESOLUTIO I. *Legislator non obligatur suis legibus obligatione coactiva, sed directiva.* PRIOR PARS PROBATUR ex S. Thoma 1. 2. *quæst. 96. art. 5. ad 3.* quia nullus propriè cogitur à seipso, lex autem non habet vim coactivam, nisi ex Principis potestate. Quare eo sensu Princeps dicitur esse solutus à lege, quia nullius potest iudicium condemnationis in ipsum ferre, si contra legem agat.

Dices, eo ipso quòd quis legem transgreditur, meretur pœnam ei adjunctam, adeoque Princeps, si legem à se statutam transgreditur, debet subire pœnam quam ipsemet imposuit. Respondeo 1. Legislatorem non esse propriè transgressorem suæ legis, ut jam dicitur, adeoque ex eo capite non mereri pœnam ea lege impositam. 2. Eum tantum mereri pœnam lege statutam, qui tanquam inferior legi obtemperare tenetur, eamque violat.

Posterior pars est etiam S. Doctoris loco citato, ubi eam probat ex cap. Cùm omnes, de constitutionibus, verbis illis, Quod quisque juris in alterum statuit, ipse eodem jure uti debet, & sapientis dicit auctoritas. Patere legem, quam ipse tuleris. Probat etiam quia quando leges sunt ita universales, ut & superioribus, & subditis possint accommodari, magna esset indecentia, si Princeps nollet eas servare, & interim subditos ad earum observantiam obligaret; cum ex ipso jure naturæ, caput se membris conformare debeat, & homines efficaciter moveri non soleant, ad sectandam virtutem, eorum præceptis, quorum facta vitiis inquinata perspiciunt. Secus res habet, quando lex non est accommodata statui Principis, ut eum prohibetur ne quis pretiosis vestibus utatur; tunc enim non est ratio, cur Princeps ejusmodi legem observare teneatur.

Ex his autem collige, obligationem qua tenetur Prin-

ceps suam legem servare, nō esse petendam ab ipsius lege: si enim par in parem non habet imperiū, multo minus idem sibi ipsi imperare potest, cum imperium non sit sine subjectione, adeoque sine personarum distinctione. Ea igitur obligatio oritur ex jure ipso naturæ, ut ante dictum est, quò fit ut legislator suam legem non servans, non tam contra illam peccet, quam contra legem ipsam naturæ, quæ dicat, eum debere se membris suis conformare.

Ex quo etiam sequitur, etsi res præcepta sit in se gravis, legislatorem non peccare mortaliter, contra legem suam agendo, nisi deformitas quæ ex tali violatione oritur inter caput, & membra reipublicæ adeò gravis sit, ut spectato jure naturæ, ad mortale peccatum pertingat, vel grave aliquod scandalum; aliudve incommodum magni momenti pariat.

RESOLUTIO II. *Infideles non baptizati, & pueri ante usum rationis non obligantur legibus Ecclesiasticis.* PRIOR PARS PROBATUR: nam non tenentur legibus Ecclesiasticis, nisi qui sunt subditi Ecclesiæ, at infideles non sunt subditi Ecclesiæ, cum per baptismum in eam nondum ingressi sint, ergo, &c. *Nec refert, quòd teneantur sumere Eucharistiam, hoc enim verum est, quatenus sumptio Eucharistiæ est de jure divino, ut dictum est ubi de hoc sacramento, &c.*

Posterior pars suadetur, nam lex habet vim obligandi in conscientia, ex supradictis, unde qui eam transgrediuntur, peccant, & merentur pœnam: peccare autem, & pœnam mereri non habent locum in iis, qui rationis usu carent.

Ex quibus colligè 1. Infideles, & infantes rationis usu carentes non peccare, etsi diebus jejunii carnes comedant. 2. Neque etiam eos peccare, qui iis carnes comedendas tunc porrigunt, cum non cõperentur rei comedentibus illicitæ. 3. Neque eos excommunicationem incurrere, qui infantes diversi sexus, nondum ratione utentes, in monasteria introducunt.

Dices,

Dicitur, non licet porrigere cibos vetitos ebriis, vel ignorantibus esse diem jejunii, et sitamen illi non peccent, ejusmodi cibos comedendo: ergo idem dicendum de infidelibus, & infantibus nondum usum rationis habentibus. *Resp.* non sequi, nā isti non transgrediuntur præceptum, comedendo carnes de jejuniis; illi verò transgrediuntur; esto ea transgressio ipsis non imputetur ad culpam.

Nota, infantes statim adepto usu rationis, teneri legibus Ecclesiasticis; quia cum sint subditi Ecclesiæ, & non possint jam excusari à legis observatione, ob defectum rationis, non est cur non teneantur ei obedire. Aliàs æquè dici posset, eos non obligari ad servandam legem naturalem, aut divinam, quod nullus admittet. Accedit quòd ex capite. Omnis atriisque sexus, fideles omnes, cum ad annos discretionis pervenerint, tenentur confiteri semel in anno. Unde potest colligi, eos etiam teneri ad servanda alia præcepta Ecclesiastica, nisi ex speciali aliqua ratione requiratur major discretio, quam quæ anno septimo haberi solet, ut communiter requiritur ad summptionem Eucharistiæ; vel ab ipsa Ecclesia tempus obligationis sit determinatum, ut in præcepto jejunii.

RESOLUTIO III. *Peregrini transeuntes per aliquem locum, tenentur servare leges illius loci, si quandiu ibi sistunt obligatio earum vigeat.*] **RATIO EST**, quia non satis provisum videretur rectæ gubernationi Reipublicæ, si peregrini nō tenerentur servare leges locorum per quæ transeunt: sic enim incolæ facillè turbarentur, & spernendi leges occasionem sumerent. Quare cum hoc grave sit incommodum, ipsarumque legum fini repugnans, consequenter dicendum est, peregrinos debere se conformare statutis locorum, per quæ transeunt.

Confirmatur, nam in communi sententia, peregrinus tenetur servare leges loci qua transit, quando illa destinatur ad commodum aliquod temporale

LIBER I.

illius loci, ut si verbi causa, prohibitum sit, ne tiffi-
cum inde extrahatur. At hæc ratio aut nullius est
momenti, aut concludit de omnibus legibus; cum lex
non sit, quæ in bonum subditorum non tendit: &
præterea negari non possit, quin ad bonum Reipub-
licæ spectet, ne subditi malo aliorum exemplo, ad
contemptum legum inducantur.

Dices 1. Nemo tenetur legem ab aliquo latam ser-
vare, nisi sit illius subditus: at peregrinus cum non
habeat domicilium, aut quasi domicilium in loco
per quem transit, non est subditus illius, qui ibi legē
tulit, ergo, &c. *Respondeo 1.* hæc argumentum posse re-
torqueri, ut patet ex jam dictis. 2. Modicam habita-
tionem sufficere, ut peregrinus subdatur alicui, pro
modico tempore.

Dices 2. Sacerdos Latinus tenetur celebrare in a-
zymo, quando transit per Græciam, & Græcus in fer-
mentato, quando transit per loca Latinorum. Ergo
peregrinus non tenetur servare leges loci, per quem
transit. *Respondeo* non sequi: nam si antecedens verum
est, quod tamen à plerisque negatur, ideo
est, quia ex speciali mandato summorum Pontificū,
tenentur Sacerdotes in Missæ celebratione servare
morem suæ Ecclesiæ. Hinc autem non licet collige-
re generatim, peregrinos non debere sequi morem
loci, per quem transeunt, quando in eorum patria
opposita viget consuetudo.

Nota 1. Prædicta intelligi de legibus, quæ sunt spe-
ciales illius loci, per quem peregrinus transit: si enim
agatur de legibus communibus, dubium nō est, quin
teneatur eas observare, etsi in illius patria non vi-
geant. Unde peccaret Castellanus, qui transiens per
Galliam, animalium intestinis die Sabbati vescere-
tur, & civis Mediolanensis qui *Roma 4.* primis diebus
quadragessimæ carnes comederet.

Nota 2. Resolutionem allatam habere locum à for-
tiori in vagis, qui nullibi fixum habent domicilium:
cum enim absurdum sit, existimare, eos nullis legi-
bus

bus particularibus teneri, dicendum est illos subijci legibus loci, qua transeunt. Unde etsi vagus alibi delictum commiserit, potest puniri à Judice loci, in quo capitur, nisi petatur à Judice loci, in quo delictum patravit.

RESOLUTIO IV. *Peregrini non tenentur servare leges suæ patriæ, quando sunt in locis, ubi non vigent.*
 RATIO EST, quia Principes non possunt jus dicere, nisi in proprio territorio; hæc enim est veluti sphaera, extra quam eorum activitas non se extendit. Quare peregrini non tenentur servare leges suæ patriæ, quando extra illam commorantur. *Neque dicas eos adhuc esse subditos, sunt enim tantum radicaliter & remotè non tamen proximè, & quoad actua- lem obligationem servandi leges patriæ.* Hinc, etsi Lutetiæ festum sanctæ Genovefæ celebretur, non peccat Parisinus, Missam eo die non audiens, in locis ubi festum illud non colitur: non enim ejusmodi obligationes cadunt in subditos absolutè, & secundum se, sed quatenus existunt in locis, ubi vim habent.

Quæres 1. An die Festo tenearis audire Missam, antequam è tua Parochia exeas, si extra Festum non sit.
Respondeo 1. Si sacrum fiat antequam exeas, te debere illi interesse, si quidem obligatio audiendi sacrum urget, & nihil impedit ut suppono, quin possis audire. 2. Si sacrum nondum fiat, te non teneri expectare donec celebretur, ut illud audias; quia præceptum audiendi Missam non teneris è loco non egredi, sed tantum audire Missam si commodè audiri potest.

Nota priorem ex his responsionibus à nonnullis intelligi, sive aliæ Missæ in ea Parochia recitandæ sint, sive non: putant enim in utroque casu, tibi incumbere obligationem audiendi Missam, antequam exeas. Alii tamen existimant, quando sunt alia sacra celebranda, te posse exire antequam Missam audias; siquidem in eo casu nondum obligat præceptum

audiendi Missam, ut ex eo patet, quia præcepto satisfacies, si aliquam ex Missis sequentibus audias: aliunde verò ex vi præcepti audiendi Missam, non teneris ibi sistere; ergo si exire velis, non teneris Missam audire. Verùm responderi potest, præceptum audiendi primam Missam obligare, si nolis ibi expectare, donec secunda celebretur: ac proinde teneris sacro interesse, antequam exeas.

Quæres 2. An si in tua Parochia jejunatur, liceat tibi jejunium frangere antequam exeas ad aliam, in qua jejunium non servatur. *Respondent* aliqui te obligari ad jejunium, quorum ratio est, quia jejunium pro tunc obligat in loco in quo degis: ergo teneris illud servare. *Nec refert*, quod quando ad aliam Parochiam perveneris, à jejunio sis excusandus, hoc enim fiet ex speciali illius loci privilegio, quod ad te extendi non debet, quamdiu extra illum versaris. *Alii* tamen probabilius oppositum sentiunt, quia præceptum jejunii est indivisibile, obligans pro die integro, non autem pro aliqua parte illius dumtaxat, ita ut si quis aliqua parte diei non teneretur jejunare, nec teneretur reliqua. *Quare* cum in dicta occasione, non tenearis jejunare vespere, nec teneris mane.

Unde ad rationem allatam dici potest, jejunium per se loquendo obligare in loco ubi es, non tamen te obligare, ex hypothesi quòd paratus sis discedere, & ad locum in quo non est obligatio jejunandi, transferre: quemadmodum non teneris hodie mane jejunare, si moraliter certus sis, te dispensationem jejunandi obtenturum post meridiem; quia scilicet lex jejunii sic imposita est, ut non obliget ad unam partem diei, si non obligat ad reliquas. *Quò fit*, ut si quis vice versa jejunans mane, in loco ubi non jejunatur, accedat postea ad locum ubi servatur jejunium, ille non teneatur reliqua diei parte jejunare.

Nota eum qui ob jam dicta, non teneretur jejunare in locis ubi servatur jejunium, teneri saltem à carnibus

carnibus ibi abstinere; quia præceptum abstinendi à carnibus obligat, pro singulis diei partibus. Quare cum possis illud servare antequam ad locum ubi non jejunatur, te conferas, tandiu obligaris ad illius observantiam, esto jejunium tibi solvere liceat.

Quæres 3. An licitum sit exire è loco in quo jejunatur, eo animo ut non jejunetur in alio, ubi jejunium non obligat. *Respondeo* affirmatiuè, nam ille non peccat, qui jure sibi concessio utitur, at ille qui ut liber sit ab obligatione jejunandi, tendit ad locum ubi non jejunatur, utitur jure sibi concessio, ergo non peccat.

Nec dicas, nemini debere fraudem suam patrocinari, cum enim ille non teneatur manere in loco ubi jejunium servatur, sed possit ad alium se conferre, ibique lex jejunii non obliget, dici non potest eum fraudem committere, quatenus eò tendere vult, ut ab obligatione jejunandi liber sit, sed tantum illum uti jure suo, quod nequaquam illicitum est.

CAPUT IX.

De lege pœnali.

RESOLUTIO I. *Datur lex aliqua merè pœnalis, eo sensu, ut non obliget ad culpam, sed tantum ad pœnam.*] *ITA S. Thomas 2.2. quæst. 186. art. 9. ad 1.* ubi hoc probat ex eo, quòd in sua religione aliqua regula transgressio, vel omissio ex suo genere, non obligat ad culpam sive mortalem, sive venialem, sed tantum ad pœnam taxatam sustinendam. *Neque refert* quòd 1.2. quæstio. 96. art. 4. dicat, leges humanitus positas si justæ sint, habere vim obligandi in foro conscientia; hoc enim verum est de plerisque legibus humanis, non tamen generatim de omnibus.

Potest etiam idem ratione ostendi, nam lex purè pœnalis hic dicitur, qua non præcipitur absolute ut aliquid fiat, aut non fiat, sed qua præcipitur, ut talis pœna imponatur ei, qui hoc fecerit, aut non fecerit: